

تألف:
بیید: عفرصادقی فدکی

آداب سفر عمره و حج
از نگاه اهل بیت
علیهم السلام

www.ketab.ir

سرشناسه: صادقی، فدکی، سید جعفر، ۱۳۴۶ -

عنوان و نام پدید آور: مسافر قبله: آداب سفر عمره و حج از نگاه اهل بیت (علیهم السلام) / مؤلف: سید جعفر صادقی فدکی،

استادیار پژوهشگاه فرهنگ و علوم اسلامی

مشخصات نشر: تهران: مشعر ۱۳۹۵ .

مشخصات ظاهری: ۳۶۸ ص.

شابک: ۱ - ۶۵۲ - ۵۴۰ - ۹۶۴ - ۹۷۸

وضعیت فهرست نویسی: فیفا

یادداشت: کتابنامه: ص. ۳۶۱: همچنین به صورت زیرنویس.

موضوع: حج

موضوع: Hajj*

موضوع: حج - احادیث

موضوع: Hajj - Hadiths

موضوع: حج عمره

موضوع: Hajj - Umra - Hadiths*

رده بندی کنگره: ۱۳۹۵ / ۱۴۴ / ۸ / ۱۸ BP

رده بندی دیویی: ۲۹۷ / ۲۵۷

شماره کتابشناسی ملی: ۴۲۴۱۳۳۲

مسافر قبله

آداب سفر عمره و حج از نگاه اهل بیت (علیهم السلام)

تألیف:	سید جعفر صادقی فدکی
تدوین:	نشر سید کده حج و زیارت
ناشر:	مؤسسه فرهنگی هنری مشعر
چاپ و صحافی:	پنجاه مشعر
نوبت چاپ	اول - زمستان ۱۳۹۵
شمارگان:	۱۰۰۰ نسخه
بها:	۱۵،۰۰۰ تومان

ISBN: 978-964-540-652-1

شابک: ۱-۶۵۲-۵۴۰-۹۶۴-۹۷۸

مراکز پخش و فروشگاه‌های مشعر:

تهران: تلفن: ۰۲۱-۶۴۵۱۲۰۰۳ / قم: تلفن: ۰۲۵-۳۷۸۳۸۴۰۰

فهرست

۱۵	 دیباچه
۱۷	 مقدمه

فصل اول: مبانی و کلیات

۲۳	 ۱. تعریف عمره و حج
۲۶	 ۲. اهمیت و جایگاه عمره و حج
۲۶	 الف) کعبه، نخستین خانه بنا شده برای بشر
۳۰	 ب) حج از ارکان اسلام
۳۱	 ج) حج، احیا کننده اصول و فروع دین
۳۵	 د) حاجی و معتمر، میهمان ویژه الهی
۳۷	 هـ) تأکید انچه معصومین علیهم السلام بر به جا آوردن مکرر حج و عمره
۳۹	 و) اجبار مسلمانان به انجام حج و عمره در صورت ترک آن
۴۰	 ز) زوال حیات مادی و معنوی با ترک حج و عمره
۴۱	 ۳. حکمت و اهداف عمره و حج
۴۲	 الف) توبه و پاک شدن از آلودگی‌ها
۴۴	 ب) تهذیب نفس و ایجاد تقوا

ج) اقامه دین و تقویت ایمان.....	۴۵
د) گسستن از شیطان و دشمنان خدا (تبری).....	۴۷
ه) پیوند با رهبران الهی و دوستان خدا (تولی).....	۵۱
و) آشنایی و اتحاد مسلمانان با یکدیگر.....	۵۳
ز) شناخت معارف دین و انتقال آنها به دیگران.....	۵۵
ح) آزمایش و امتحان مؤمنان.....	۵۷
ط) بهره‌مندی از منافع دنیوی.....	۵۹
ی) برپاداری از برکات اخروی.....	۶۱
آداب عمره و حج.....	۶۲

فصل دوم: آداب پیش از سفر عمره و حج

مقدمه.....	۶۹
۱. توجه به مقصد و اهداف سفر.....	۷۰
۲. تعجیل در انجام دادن سفر عمره و حج.....	۷۵
۳. تهیه هزینه و نیازمندی‌های سفر.....	۷۸
الف) تأمین هزینه و توشه سفر.....	۷۸
ب) تأمین مخارج خانواده.....	۸۱
۴. توبه و پرداخت حقوق خدا و خلق.....	۸۴
الف) حقوق الهی.....	۸۷
ب) حقوق مشترک میان خدا و بنده.....	۸۸
ج) حق الناس.....	۸۹
۵. تهیه مال و توشه حلال.....	۹۲
۶. شناخت مناسک و احکام مورد نیاز.....	۹۵
۷. نوشتن وصیت‌نامه.....	۹۹

- الف) وصیت نیکو نمودن ۱۰۱
- ب) شاخصه‌های وصیت نیکو ۱۰۲
۸. انتخاب همسفر شایسته ۱۰۳
- ویژگی‌های همسفر شایسته ۱۰۴
- الف) همشان بودن ۱۰۴
- ب) انداختن انسان به یاد خدا ۱۰۵
- ج) اهتمام به اوقات نماز و کمک به دیگران ۱۰۵
- د) داشتن اخلاق نیک ۱۰۶
۹. اعلام سفر و زرقه اثر ۱۰۸
۱۰. غسل، نماز و هنگام خروج از منزل ۱۱۰
- الف) غسل کردن ۱۱۱
- ب) اقامه نماز و تودیع خانواده ۱۱۱
- ج) قرائت سوره‌ها و دعایی خاص هنگام خروج ۱۱۲
- د) صدقه دادن ۱۱۳
- ه) گفتن ذکر خاص، هنگام خروج از منزل ۱۱۳

فصل سوم: آداب سفر عمره و حج

- مقدمه ۱۱۷
۱. توکل بر خداوند و طلب خیر از او ۱۱۸
- الف) توکل بر خداوند ۱۱۸
- ب) طلب کردن خیر از خداوند ۱۲۰
۲. اخلاص در نیت ۱۲۲
۳. آغاز و تداوم سفر با دعا و یاد خدا ۱۲۳
۴. اجتناب از ارتکاب گناه و گفتار و کردار بی‌هوده ۱۲۶

۵. صبر و تحمل سختی‌ها ۱۳۲
- الف) پیاده رفتن به حج و عمره ۱۳۴
- ب) تحمل گرمای سرزمین وحی ۱۳۶
- ج) تحمل بیماری ۱۳۷
۶. داشتن اخلاقی نیک و شایسته ۱۳۸
۷. کمک به همسفران و ناتوانان ۱۴۰
۸. تواضع، ادب و داشتن وقار ۱۴۷
- معنا و نمادهای تواضع ۱۵۰
- الف) تواضع با اهل بیت علیهم السلام ۱۵۰
- ب) تواضع و خشوع با پدر ۱۵۳
۹. شروع از مدینه یا مکه ۱۵۴
۱۰. آداب ورود و حضور در مدینه ۱۵۸
- الف) رعایت حرمت حرم و اهل آن ۱۶۰
- ب) غسل کردن ۱۶۲
- ج) زیارت پیامبر صلی الله علیه و آله و اولیای معصومین علیهم السلام ۱۶۲
- د) کامل خواندن نماز ۱۶۳
- ه) بسیار خواندن نماز ۱۶۴
- و) دعا و نماز در مکان‌های خاص مسجدالنبی صلی الله علیه و آله ۱۶۶
- یک - مرقد مطهر پیامبر صلی الله علیه و آله ۱۶۶
- دو - روضه پیامبر صلی الله علیه و آله ۱۶۷
- سه - منبر پیامبر صلی الله علیه و آله ۱۶۷
- چهار - محراب پیامبر صلی الله علیه و آله ۱۶۸
- پنج - ستون‌های مسجد ۱۶۹
- ز) سه روز روزه گرفتن ۱۷۰
- ح) زیارت قبور شهدا و مؤمنان ۱۷۲

۱۷۴	ط) زیارت مساجد و مشاهد مشرفه
۱۷۸	ی) وداع با پیامبر ﷺ و اهل بیت ﷺ
۱۷۹	۱۱. زیارت پیامبر ﷺ و اهل بیت ﷺ
۱۸۱	الف) فلسفه و اهداف زیارت
۱۸۱	یک - تجدید عهد با اوئیای الهی
۱۸۲	دو - پاک شدن از آلودگی ها
۱۸۳	سه - خواست رزق مادی و معنوی
۱۸۴	چهار - تقرب به خداوند
۱۸۵	پنج - احیای احکام و آموزه های دین
۱۸۷	ب) آداب زیارت
۱۸۹	۱۲. شریک کردن دیگران در اعمال خیر سفر
۱۹۲	الف) زیارت اهل بیت ﷺ و ارباب الهی
۱۹۳	ب) عمره و حج مستحبی
۱۹۴	ج) طواف خانه خدا
۱۹۴	د) دعا و استغفار
۱۹۹	۱۳. زینت تشیع و اهل بیت ﷺ بودن
۲۰۱	الف) داشتن ورع و تقوا
۲۰۲	ب) ارتباط با اهل سنت
۲۰۴	ج) تقیه و پرهیز از اعمال تفرقه انگیز
۲۰۸	۱۴. آداب ورود در ضیافت الهی (احرام)
۲۱۰	الف) آداب قبل از احرام
۲۱۰	یک - نگه داشتن موی سر و ریش قبل از احرام
۲۱۱	دو - تطافت بدن
۲۱۲	سه - مسواک زدن
۲۱۲	چهار - غسل کردن
۲۱۳	پنج - اقامه نماز قبل از احرام

- ۲۱۴..... (ب) آداب مقارن احرام
- ۲۱۴..... یک - خواندن دعا
- ۲۱۵..... دو - پوشیدن لباس سفید و پنبه‌ای
- ۲۱۵..... سه - اشتراط تحلل با خداوند
- ۲۱۶..... چهار - تلفظ بیت احرام
- ۲۱۷..... پنج - بلند گفتن تلبیه
- ۲۱۷..... شش - تکرار کردن تلبیه
- ۲۱۸..... ۱۵. آداب ورود و حضور در حرم و شهر مکه
- ۲۲۱..... الف) آداب ورود به حرم و شهر مکه
- ۲۲۱..... یک - احرام
- ۲۲۲..... دو - طهارت و غسل
- ۲۲۳..... سه - ورود با خضوع، آداب نماز
- ۲۲۴..... چهار - خواندن دعا هنگام ورود
- ۲۲۵..... پنج - ورود به منزل و محل اقامت
- ۲۲۵..... (ب) آداب حضور در حرم و شهر مکه
- ۲۲۶..... یک - رعایت حرمت حرم و اهل آن
- ۲۲۷..... دو - اجتناب از ارتکاب و فکر معصیت
- ۲۲۹..... سه - کامل خواندن نماز
- ۲۲۹..... چهار - عبادت، ذکر و نماز بسیار
- ۲۳۰..... پنج - تلاوت قرآن و ختم آن
- ۲۳۱..... شش - زیارت مشاهد و قبور اولیای الهی و مؤمنان
- ۲۳۳..... هفت - عمره مفرده
- ۲۳۴..... هشت - اجتناب از برداشتن نقطه حرم
- ۲۳۶..... نه - دفن میت در حرم
- ۲۳۷..... ۱۶. آداب ورود و حضور در مسجد الحرام
- ۲۳۸..... الف) آداب ورود به مسجد الحرام
- ۲۳۸..... یک - تطهیر بدن و غسل

۲۳۸	دو - ورود از باب بنی شیبه
۲۳۹	سه - سلام و دعا هنگام ورود
۲۳۹	چهار - ورود با خشوع، آرامش و وقار
۲۴۰	پنج - دعا هنگام مشاهده کعبه
۲۴۰	(ب) آداب حضور در مسجد الحرام
۲۴۱	یک - استلام حجر الاسود و دعا نزد آن
۲۴۳	دو - طواف خانه خدا
۲۴۹	سه - نماز قراوان
۲۴۹	چهار - نماز و دعا در حطیم
۲۵۱	پنج - نماز دعا و زیارت در حجر اسماعیل
۲۵۲	شش - دعا در زیر ناهل کعبه
۲۵۳	هفت - نماز و احرام نزد مقام بیسم
۲۵۵	هشت - استلام ارکان کعبه و دعا نزد آنها
۲۵۶	نه - دعا و اقرار به گناهان در انترم
۲۵۸	ده - دعا و استغفار در مستحار
۲۵۹	یازده - جنگ زدن به پرده کعبه و دعای سراوان
۲۶۱	دوازده - نگاه بسیار به خانه خدا
۲۶۱	سیزده - نوشیدن و بر روی خود ریختن آب زمزم
۲۶۳	چهارده - گریه نزد کعبه
۲۶۴	پانزده - زیارت حضرت اسماعیل و دیگر پیامبران الهی علیهم السلام
۲۶۵	۱۷. آداب صفا و مروه و سعی میان آنها
۲۶۷	(الف) شتاب در سعی پس از طواف
۲۶۷	(ب) طهارت و وضو داشتن
۲۶۷	(ج) نوشیدن آب زمزم قبل از سعی
۲۶۸	(د) استلام یا اشاره به حجر الاسود
۲۶۸	(ه) خروج از باب مقابل حجر الاسود
۲۶۸	(و) بالا رفتن و وقوف طولانی بر صفا

- ۲۶۹ (ز) انجام دادن سعی با آرامش و وقار
- ۲۷۰ (ح) هروله کردن بخشی از سعی
- ۲۷۰ (ط) دعا و ذکر فراوان
- ۲۷۱ (ی) گریه کردن یا خود را به گریه زدن
- ۲۷۲ ۱۸. آداب حلق و تقصیر
- ۲۷۳ (الف) اختیار حلق
- ۲۷۴ (ب) ظروف و موهای جلوی سر
- ۲۷۵ (ج) تقصیر از همه مو و ناخن‌ها
- ۲۷۵ (د) تقصیر در بروه
- ۲۷۶ (ه) دفن موهای خاتمه در منا
- ۲۷۶ (و) تأخیر حلق و تقصیر پس از بازگشت
- ۲۷۶ ۱۹. همانند شدن با احرام‌گزاران را ایستادگی
- ۲۷۸ ۲۰. آداب ورود و وقوف در عرفات
- ۲۸۰ (الف) حرکت و حضور با آرامش، وقار و تواضع
- ۲۸۰ (ب) تلاوت دعا هنگام حرکت
- ۲۸۱ (ج) تلبیه گفتن تا عرفات
- ۲۸۱ (د) طهارت و غسل
- ۲۸۱ (ه) اصرار در دعا و مناجات
- ۲۸۴ (و) قرائت قرآن
- ۲۸۴ (ز) فراوان ذکر گفتن
- ۲۸۵ ۲۱. آداب ورود و وقوف در مشعر الحرام
- ۲۸۷ (الف) حرکت با آرامش و وقار
- ۲۸۸ (ب) تأخیر انداختن نماز مغرب و عشاء تا مشعر
- ۲۸۹ (ج) احیاء و شب زنده‌داری شب مشعر
- ۲۹۰ (د) دعا و ذکر فراوان

۲۹۱	هـ) جمع کردن سنگریزه‌های رمی جمرات
۲۹۲	۲۲. آداب ورود و وقوف در منا
۲۹۴	الف) دعا و مناجات
۲۹۵	ب) میبادرت به رمی جمره عقبه
۲۹۷	ج) کامل کردن اعمال حج در روز دهم و یازدهم
۲۹۷	د) اقامت در منا در ایام تشریق
۲۹۸	هـ) تعلیم، تعلل، مناسک و معارف دین
۳۰۰	و) تأخیر رفتن پس از نمازها
۳۰۱	ز) نماز و نکرانی در مکه خیف
۳۰۳	۲۳. کوتاه کردن اظفار در مکه
۳۰۵	۲۴. صدقه دادن خرما پس از اعمال عمره و حج
۳۰۶	۲۵. وداع با کعبه

فصل چهارم: آداب پس از سفر عمره و حج

۳۱۳	مقدمه
۳۱۴	۱. نیت انجام دادن دوباره عمره و حج
۳۱۶	۲. هدیه خریدن و هدیه دادن
۳۱۸	الف) اهمیت هدیه و سوغاتی
۳۲۰	ب) بایسته‌های هدیه خریدن و هدیه دادن
۳۲۰	یک - مقدم داشتن تکالیف و هزینه‌های واجب
۳۲۱	دو - خلوص نیت
۳۲۲	سه - همسانی هدیه با سفر
۳۲۳	چهار - خرید هدیه در حد توان
۳۲۳	پنج - نافع بودن هدیه برای هدیه گیرنده
۳۲۴	شش - تبعیض نگذاشتن میان هدیه گیرندگان

- ۲۲۲ هفت - قبول هدیه و جبران آن
- ۲۲۵ (ج) مکان تهیه هدیه و سوغاتی
- ۲۲۸ ۳. استقبال و ملاقات حج گزار
- ۲۳۰ ۴. ولیمه و اطعام مؤمنان
- ۲۳۱ الف) اهمیت و جایگاه ولیمه و اطعام
- ۲۳۲ ب) آداب ولیمه و اطعام
- ۲۳۲ یک - خلاص و تحصیل رضای الهی
- ۲۳۴ دو - ابرویت دادن به مؤمنان
- ۲۳۴ سه - دعوت از فقره راه با اغنیا
- ۲۳۵ چهار - تهیه طعام بیکو
- ۲۳۶ پنج - شرکت نکردن در مجلس ولیمه بدون دعوت
- ۲۳۷ شش - پذیرش دعوت مجلس برای مجلس ولیمه
- ۲۳۸ ۵. حفظ دستاوردها و بقای بر پیمان‌ها
- ۲۳۹ الف) دستاوردها و پیمان‌های حج گزار در راه و حج
- ۲۴۰ یک - دستاوردهای عمره و حج
- ۲۴۲ دو - عهد و پیمان‌ها در عمره و حج
- ۲۴۶ ب) راه‌های حفظ دستاوردها و پیمان‌ها
- ۲۴۷ یک - به ودیعه سپردن اعمال، نزد خداوند متعال
- ۲۴۹ دو - مواظبت و استمرار بر دستاوردهای سفر
- ۲۵۰ سه - حضور مداوم در مجالس موعظه و تذکر
- ۲۵۱ ۶. انتقال معارف دین و اخبار اهل بیت علیهم السلام
- ۲۵۷ ۷. نگه داشتن حوله احرام برای کفن
- ۲۶۱ کتابنامه

دیباچه

حج با شکوه ترین جای بندگی انسان به درگاه معبود قادر ازلی است. سالکان طریق بندگی، در حج به اوج کمال می رسند و از همه تعلقات مادی می برند و به معبود هستی می پیوندند. خود را به اقیانوس رحمت الهی می سپارند تا از آن، مروارید انس و معرفت صید کنند.

این عبادت بی همانند، راز و رمز هایی دارد که در سایه رعایت آداب ارزشمندش می توان به آن اسرار و راز و رمزها رسید و حقیقت عارفانه و عارفانه به جای آورد و با بهترین توشه به وطن بازگشت.

بی شک، دستیابی به معارف بلند حج و رسیدن به برکات دنیوی و اخروی اش، مشروط به آن است که سالک این سفر الهی با آدابش آشنا باشد و آنها را به خوبی به کار بندد.

اهل بیت عصمت و طهارت، عمده ترین آداب و شرایطی که سبب قبولی عمره و حج، و اثربخش شدن آن می شود را بیان کرده اند که نیازمند پژوهش های علمی - کاربردی است تا در دسترس علاقه مندان قرار گیرد.

پژوهش حاضر با عنوان «مسافر قبله» به آداب سفر عمره و حج از منظر اهل بیت عصمت و طهارت در مراحل مختلف پرداخته است. این اثر، آداب را در سه مرحله قبل از

سفر، حین سفر و بعد از سفر بیان کرده است. ضمن تشکر از محقق محترم جناب آقای «سید جعفر صادقی فدکی» که برای این پژوهش تلاش بسیاری کرد، امیدواریم راهیان سفر حج و عمره با مطالعه آن، با آداب این سفر معنوی بیشتر آشنا شوند و ضمن رعایت آنها، با حج و عمره‌ای مقبول، به شهر و دیار خود بازگردند.

انه ولی التوفیق

پژوهشکده حج و زیارت

گروه اخلاق و اسرار

www.ketab.ir

مقدمه

هدف اساسی خداوند از خلقت بشر، عبادت الهی و رشد معنوی انسان و تحصیل سعادت ابدی از این طریق است؛ چنان که قرآن کریم در آیه ای به این هدف اشاره می کند و می فرماید: «وَمَا خَلَقْنَا الْإِنسَانَ إِلَّا لِيَعْبُدُونِ»؛ «و من، جن و انس را نیافریدم؛ مگر برای اینکه مرا پرستش کنند». (ذاریات: ۵۶)

خداوند متعال برای اینکه انسان به این هدف دست یابد و در راه تعالی معنوی و سعادت ابدی گام بردارد، رسولان و پیامبران بسیاری را همراه با کتاب های آسمانی و برنامه هایی انسان ساز به سوی انسان ها مبعوث کرد. پیامبران، با اعلام و تبلیغ تعالیم این کتاب ها، بشر را از جهل و گمراهی برهانند و به سوی حق و هدایت رهنمون کنند. مناسک عمره و حج یکی از تعالیم و آموزه های سعادت بخش کتاب های آسمانی است که خداوند برای تحقق این هدف، تشریع کرده و پیامبران را مأمور به تبلیغ و ترویج آن نموده است. مناسک عمره و حج از چنان اهمیت و جایگاهی نزد خداوند تبارک و تعالی برخوردار است که خداوند متعال نخستین خانه ای که روی کره زمین قرار داد، کعبه و محل انجام دادن این دو عبادت بزرگ بود و پس از ایجاد این خانه، فرشتگان الهی و سپس اولین پیامبر خود یعنی حضرت آدم علیه السلام را همراه با جبرئیل علیه السلام مأمور کرد تا بر گرد این خانه طواف کنند و اعمال حج را به جا آورند.

پس از آن، حضرت آدم (علیه السلام) به طور مکرر نزد این خانه آمد و عمل عمره یا حج را به جای آورد؛ به گونه‌ای که در برخی روایات از انجام دادن هزار حج از سوی آن حضرت یاد شده است که سیصد مرتبه این عمل، حج اکبر و هفتصد بار آن، حج اصغر یعنی عمره مفرده بوده است.^۱ پس از آن حضرت نیز، پیامبران الهی و پیروان آنان در طول قرن‌های متمادی در این سرزمین مقدس گام نهاده و این عمل عبادی را مکرر به جای آورده‌اند.

عمره و حج، از جمله تعالیم و تکالیف عظیم الهی است که خیر دنیا و آخرت را برای همه انسان‌ها، اعم از حج‌گزاران و دیگر انسان‌های روی کره زمین به دنبال دارد. گام نهادن در این سفر و انجام دادن مناسک عمره و حج، همه گناهان و آلودگی‌های انسان را هر چند به عدد ریگ‌های سبیل و قطرات باران باشد، پاک می‌کند. انجام دادن هر یک از این دو عبادت، سبب زدودن شدن اخلاق و صفات ناپسند از نفس می‌شود و انسان‌ها را به صفات پسندیده و نیک، آراسته می‌کند. با قدم گذاشتن در سفر عمره و حج، حج‌گزاران داخل حیطه میهمانان ویژه الهی می‌گردند که هر چه از خداوند بخواهند به آنان عطا می‌کند و اگر هم چیزی از خداوند بخواهند، خداوند از فضل و کرم بی‌انتهای خود، آنان را بی‌نیاز می‌سازد و حاجت‌آستان را برآورده می‌کند.

زیارت خانه خدا و قبور اولیای الهی در این سفر، سبب از میان رفتن فقر و فلاکت شده و موجبات بهره‌مندی زائران از مواهب مادی و دنیوی را فراهم می‌کند. کعبه و سفر حج، از اسباب مهم بقای بشر است و حیات مادی و معنوی آنان در سایه بقای کعبه و به جا آوردن این مناسک تأمین می‌گردد. حج و عمره، موجب پیوند میان مؤمنان با اولیای معصوم الهی و قطع ارتباط با شیطان و شیطان‌صفتان عالم می‌شود. افزون‌بر این، عامل اتحاد و همبستگی مسلمانان و نیز برخورداری از برکات عظیم اخروی و پاداش جاویدان

۱. من لایحضره الفقیه، ج ۲، ص ۲۲۹؛ وسائل الشیعه، ج ۱۱، ص ۱۲۸.

الهی در بهشت و همنشینی با صدیقان، شهدا، صالحان و پیامبران خدا می‌گردد. اما برخورداری از این برکات دنیوی و اخروی، مشروط به آن است که زائر این سفر مقدس، آن‌گونه که خدا و اولیای معصوم الهی علیهم‌السلام توصیه کرده‌اند، قدم در این سفر گذارد و مناسک عمره و حج را با آداب و شرایط خاص آن، به جا آورد، در غیر این صورت، جز هزینه کردن اموال و تحمل رنج بسیار، بهره‌ای نخواهد برد یا دست کم، بهره‌اش بسیار اندک خواهد بود.

بر این اساس، پژوهش حاضر، تألیف و در آن عمده‌ترین آداب این سفر الهی بیان شده است تا حج‌گزاران و زائران، با آگاهی لازم در این سفر الهی قدم گذارند و مناسک عمره و حج خود را به‌طور شایسته و آن‌گونه که اهل بیت عصمت و طهارت علیهم‌السلام سفارش کرده‌اند، به جا آورند.

گفتنی است این نوشتار در چهار فصل تنظیم شده است: فصل نخست، به مباحث کلی و مقدماتی این موضوع اختصاص یافته است. در آن، اهمیت و جایگاه سفر عمره و حج و اهداف و مقاصد این سفر بیان شده است. سپس، طرح این مباحث قبل از شروع آداب سفر، آن است تا حج‌گزاران و زائران این سفر، نخست به اهمیت و عظمت سفرشان و نیز با اهداف آن آشنا شوند؛ زیرا تا فرد شناخت کافی به جایگاه و اهداف سفر خود نداشته باشد، نمی‌تواند آن سفر را شایسته و نیکو انجام دهد و بهره لازم را از آن سفر به دست آورد.

در فصل دوم، برخی از آداب و مقدماتی که حج‌گزار لازم یا شایسته است قبل از حضور در سرزمین وحی انجام دهد، بیان شده است. در فصل سوم این پژوهش، آداب عمره و حج از زمان آغاز سفر تا پایان مناسک مطرح شده است و در فصل پایانی نیز آداب پس از مناسک عمره و حج و بازگشت به وطن، اشاره و بررسی شده است.

در این پژوهش، سعی شده است تا همه مطالب با استناد به معارف و حیانی و احادیث اهل بیت عصمت و طهارت علیهم‌السلام باشد و از پرداختن به مباحث ذوقی و

برداشت‌های ذهنی و سلیقه‌ای اجتناب شود. امید است این کوشش ناچیز مورد قبول درگاه حضرت حق و پیشگاه اولیای معصوم الهی علیهم السلام به ویژه حضرت ولی الله اعظم، امام زمان عجل الله تعالی فرجه قرار گیرد و این حقیر و همه زائران و مسافران این سرزمین، با عمل به این آداب و شرایط، از برکات این کلمات نورانی، در دنیا و آخرت بهره‌مند شویم.

و یرجی من کرمهم المن والقبول.

«يَا أَيُّهَا الْعَزِيزُ مَسَّنَا وَأَهْلَنَّا الضُّرَّ وَجِئْنَا بِبِضَاعَةٍ مُرْجَاةٍ فَأَوْفِ لَنَا الْكَيْلَ وَتَصَدَّقْ عَلَيْنَا

يَا أَيُّهَا الْعَزِيزُ الْمُنْتَصِدِّقِينَ» (یوسف: ۸۸)

www.ketab.ir